

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Punctum Difficultatis 2. Qualis notitia sit necessaria ad actum voluntatis
rationalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

ASSERO 2. *Non dari tale imperium.* Tum quia tolleretur tunc libertas, quia tolleretur iudicii ad operationem deservientis indifferens propositio, quod ulterius sic proponitur. Illa iudicii determinatione posita, vel potest non operari voluntas, vel non potest non operari, si hoc secundum dicatur, tollitur libertas; Si primum: Ergo non est illic imperium, omnino operare, cum possit non operari. Tum quia si datur illud imperium significabile his terminis, fac hoc omnino, etiam voluntati debet proponi, quod hoc debeat facere omnino, nam nisi hoc proponatur voluntati, non sciet de illo imperio, si autem hoc concedatur: Ergo ante volitionem Objecti delectabilis prohibiti, præcedet assensus, quod debeat illud objectum prohibitum omnino amari, istud autem omnino, quomodo erit omnino, si liberum est voluntati non operari, quomodoque peccabit voluntas, si illi proponitur, omnino hoc faciendum esse.

RESPONDEBIS 1. Quod illud imperium dependenter à voluntate fiat.

CONTRA est. Quia si dependenter à voluntate sit illud imperium, illi ipsi volitioni vel præiit tale imperium ab intellectu factum, vel non præiit, si præiit dabitur processus in infinitum, si non præiit: Ergo nec aliis voluntatis actibus præire debet. Deinde si dependenter à voluntate illud imperium sit, quæro, illo imperio posito, vel potest non operari voluntas, ad quid ergo ponetur, vel non potest non operari: Ergo per illud tolleretur libertas. Denique si illud imperium possit non requiri, sed salvari totum, per meram prælucientiam & illuminationem ponibilem ab ipsamet intellectione, de qua prælucientia quod detur constat, ad quid exigitur illud imperium.

RESPONDEBIS 2. Ideo illud imperium dependenter fieri à voluntate, quia postquam propositum est voluntati objectum, potest voluntas sinere, ut ab illo objecto moveatur, vel non sinere; quod si sinat se moveri ab illo objecto proposito, tunc primum accedit illud efficax imperium.

CONTRA est, quia intellectus non potest scire, quod sinat se voluntas moveri, nisi se moveat voluntas, unde querendum est quando sinat se moveri voluntas, vel se movet suo actu aliquo, vel non se movet actu aliquo, si non se movet actu aliquo, quomodo illud, quod sinat se moveri voluntas, cum non se prodiderit, noscet intellectus, si autem illud sinere prodit aliquo suo actu voluntas, restat querere, ille actus voluntatis vel dependet ab imperio, vel non dependet, si non dependet, nec reliqui dependebunt, si dependet: Ergo concedis processum in infinitum, & ante primum actum voluntatis, concedere debitis alium actum voluntatis, utpote cum concedas etiam ad primum actum voluntatis, imperium intellectus formatum. Rursus posito illo sinere, vel non potest non moveri voluntas, & sic consequentes actus erunt necessarii, adeo-

que nec meritorii formaliter, si autem illo sinere posito, potest non agere voluntas, cui usui illud imperium.

DICES, interrogatus aliquis quare amet. Respondet, quia iudicio esse amandum: Ergo apparet iudicium illud præcedere.

RESPONDETUR. Concedimus quidem, quod illam volitionem præcedat iudicium, sed negamus, quod præcedat per modum imperii efficacis.

Punctum Difficultatis 2.

Qualis notitia sit necessaria ad actum voluntatis rationalis?

PROCEDET difficultas de eo, an prælucente sola cognitione sensitiva, possit subsequi appetitio spiritalis & rationalis, universaliterque qualis requiratur cognitio, ad volitionem ponendam.

ASSERO 1. *Etiā ex simplici apprehensione sequi potest volitio;* Ratio: Quia apprehensio sensitiva quā talis, stat sola apprehensione, & tamen illam apprehensionem, sequitur appetitio sensitiva: Ergo & apprehensionem rationalem, poterit sequi appetitio rationalis; & certe multi motus primo primi videntur non habere aliud, quā simplicem apprehensionem, sibi prælucentem.

ASSERO 2. *Ad hoc ut voluntas modo perfectionis operetur, indiget iudicio,* quod decernat de possibilitate finis, mediorum, connexionum cum fine.

RATIO: quia hæc omnia ad iudicium spectant, & quibus non nisi politis, prudentes censentur homines, & ex iudicio adeoque perfecte egisse; Expresse etiam docet Amicus quod ad liberum motum, non sufficiat cognoscere objectum, sed necessarium est cognoscere utramque partem, comparareque inter se, quæ comparatio ad iudicium spectat.

Difficilius est determinare, an cognitionem solum sensitivam seu phantasia, sequi possit volitio, & quidem non est tantum dubium, an possit sequi volitio meritoria vel demeritoria, eo quod ad meritum, non pauci requirant considerationem honestatis vel inhonestatis objecti, quā talem, cum tamē ad honestatem, non pertingat cognitio sensitiva; sed Major est difficultas: An possit quæcunque alia volitio sequi. Negat uterque Suarez præcipue recentior, Tractatu 2. de Causis disp. 8. Sect. 3. Valquez, Cajetanus & alii. Affirmat Amicus Tomo 3. disp. 5. Sect. 2.

Expendenda sunt Rationes utriusque partis.

Affirmative partis

Prima RATIO est, Auctoritas S. Thomæ, qui in 1^a 2^aæ quæst. 10. art. 3. ad 3. docet voluntatem moveri, non solum à bono universali apprehenso per rationem, sed etiam à bono apprehenso per sensum.

RESPONDETUR. Sanctum Thomam hoc solum velle, quod voluntas non tantum bonum universale & spirituale amare possit, sed etiam bonum parti-

particulare, & sensibus subiectum, nō dicitur autē quod voluntas à sola notitia sensitiva moveatur.

Secunda RATIO est, impediatur Deus omnem cognitionem intellectualem de bono sensibili, & maneat sola cognitio sensus, tunc poterit moveri voluntas à bono, sola cognitione sensitiva apprehensa, nam accedens illi cognitio intellectualis, non variat priorem notitiam sensitivam.

RESPONDETUR, accessu notitiæ intellectualis, non variari quidem notitiam sensitivam, sed negō illam sufficientem esse, vel illuminantem appetitum intellectualem; consequenter negabitur, sola notitia sensitiva posita, moveri voluntatem.

Tertia RATIO est, quam urget Amicus loco citato, Bonū sensu apprehensum, est intra sphaeram potentiae volitivæ, objectum enim voluntatis est bonum cognitum: Ergo quacūq; cognitione fiat cognitum, ponitur intra sphaeram voluntatis, præcipue quia cognitio est tantum conditio approximans objectum. Ergo quodcūq; tandem principium cognoscitivum; illud objectum approximet, potest circa illud versari voluntas.

RESPONDERI potest, Bonum cognitione sensitiva apprehensum, esse intra sphaeram potentiae volitivæ, remotè, quia est id, quod potest velle voluntas, sed non est proximè intra sphaeram volitivæ, ob defectum modi proponendi. Illa autē propositio, quod voluntatis objectum sit bonum cognitum, si supponat cognitum quacūq; cognitione, petetur principium, hocque ipsum probandum erit. Nec obstat quod cognitio sit tantum conditio approximans objectum, neque enim ista approximatio debet esse materialis, qua ratione, perinde est, si ignem appropinquet Angelus, vel homo, vel brutum, sed debet esse approximatio formalis, adeoque proportionata volitivæ potentiae; quam proportionem servari inter cognitionem sensitivam & volitionem intellectualem non probat ratio adlata, & sicut notitia ab alio formata si in Petro poneretur, non excitaret illum ad appetendum, quia non habent inter se proportionem dependentiæ ab eodem principio, ita & notitia sensitiva, non excitabit volitionem spirituales, propter improportionem in gradu Entis.

INSTAT Amicus: quod movet voluntatem ad operandum non est cognitio, sed bonum cognitione repræsentatum, eademque est bonitas delectabilis, à sensu proposita, & proposita à cognitione intellectuali. Ergo sub utraq; formalitate movere poterit.

RESPONDETUR. Quod movet voluntatem ad operandum, est bonum cognitum; sed cognitione proportionata, qualem proportionem, non ostenditur dari inter notitiam sensitivam, & volitionem spirituales.

Quarta RATIO est. Per hanc doctrinam melius salvatur continua pugna inter partem superiorem & inferiorem, de qua ad Rom. 7.

RESPONDETUR. Illorum verborum potest esse hic sensus, quod bonum delectabile moveat sensum, quem motum prohibet voluntas superior, illuminata intellectiones spirituales, habita de Objecto sensibili.

Quinta RATIO est. Potest phantasma materiale concurrere cum intellectu agente licet hic spiritualis. Ergo etiam poterit cognitio sensitiva concurrere, cum voluntate.

RESPONDETUR. Per nos Antecedens est falsum, posita illius veritate disparitas difficile assignatur. Si enim disparitatem esse dicas, quia ponitur adhuc proportionatum principium ponendæ speciei impressæ spiritualis, ipse intellectus agens, hic autem non ponitur alia notitia proportionata volitioni spirituali, sed sola sensitiva.

Urgeri potest. Poni scilicet proportionatum principium ipsam voluntatem: Si dicas disparitatem esse, quia habet intellectus vim elevandi phantasma materiale, in his principiis, ad ponendam speciem impressam spirituales. Sed urgerent oppositi. Cur non habeat voluntas vim elevandi notitiam sensitivam.

DICES. Disparitatem esse. Quia nisi concedatur concursus hic phantasmati materiali, ad fabricandam speciem impressam spirituales, non erit sufficiens ratio, quare determinetur Intellectus agens ad fabricandam hanc potius speciem spirituales impressam; potest autem ostendi, per quid compleatur voluntas, ut hoc potius, quam illud objectum amet, nempe notitia; sed redit difficultas, cur compleri non possit, per cognitionem materiale, cum similis completio concedatur phantasmati materiali, ideo standum potius erit negationi Antecedentis.

Partis negativæ

Primum Argumentum est, cuius etiam meminit recentior Suarez citatus. Ad causam finalem requiritur cognitio, quæ attingat convenientiā & proportionem mediorum cum fine, sed cognitio sensitiva, non attingit istam habitudinem. Ergo.

RESPONDETUR. Quod aliquis quidem actus voluntatis requirat prædictam cognitionem proportionis, sed non omnis, cur ergo saltem ille, non erit contentus cognitione sensitiva.

Secundum Argumentum ejusdem est: Voluntas cum sit essentialiter appetitus rationalis, non potest moveri, nisi à cognitione rationali, adeoque ab intellectione.

RESPONDETUR. In Antecedente peti principium, dicerentq; oppositi appetitum hunc appellari rationale, nō ratione prælucentis notitiæ rationalis & spiritualis, sed ratione suæ Entitatis spiritualis, adeoque Entitatis rationalis, prout rationale opponitur materiali. His expensis

ASSERO 3. A cognitione sensitiva, non posse connaturaliter moveri voluntatem, posse supernaturaliter.

†(S) 4

RATIO

RATIO primæ partis asserti est: Quia connaturaliter appetitui rationali, respondet potentia rationalis cognoscitiva, hinc dicunt connexionem naturalem inesse, & ea intentione ab Actore naturæ dantur. Ergo etiam dicunt connaturalem connexionem in operando; Rursus representatio sensibilis objecti, est ita improporcionata potentia spirituali, sicut dulce repræsentatur potentia visiva, non sub ratione colorati; Non minus enim distant gustabile à visivo, sicut sensibilibus propositum, ab appetitivo spirituali & rationali. Denique cum ex una parte videamus objectum sensibile posse intellectualiter proponi voluntati, voluntatemque ipsam appellamus potentiam volitivam intellectualem, & ex altera parte natura quæ paucis contenta est, & non facit per plura, quod potest facere per pauciora, supponendum est determinasse illam, ut volitiva rationalis, connaturaliter non nisi à principio intellectivo moveri possit. Et sicut in sententia istorum, qui censent phantasma materiale concurrere ad productionem speciei impressæ, dicunt id fieri per elevationem, qua elevatur illud phantasma ab intellectu agente, sic in consimili hic, tribui deberet elevatio cognitionis sensitivæ, ut moveat volitivam intellectualem, quam elevationem à natura intendi, non est probabile, si supersit aliud, quod non elevatum, ad idem præstandum, concurrere possit.

RATIO secundæ partis asserti est: Quia hoc non implicat contradictionem. Deinde tota ratio, cur id etiam naturaliter fieri non possit nulla alia adferri potest, nisi quia connaturalis est à proportionata cognitione moveri appetitum, cum tamen contra inclinationes naturales, possit procedere Deus.

DICES. Nequit intellectus cognoscere objectum sensibile, media cognitione sensitiva, etiam divinitus. Ergo nec voluntas illud velle.

RESPONDETUR. Negando consequentiam, quia cognitio debet esse actus vitalis, ut supra dictum, consequenter debet proficisci non nisi à principio, à quo dependet connaturaliter, sensatio autem, non dependet connaturaliter ab intellectu. Quia autem tota vitalitas cognitionis adhuc salvari posset, quamvis ferretur voluntas in objectum cognitione sensitiva propositum, ideo non repugnat divinitus ita operari voluntatem.

Punctum Difficultatis 3.

An voluntas possit ferri in incognitum.

ASSERO primò. *Non posse connaturaliter.*
RATIO. Tum quia axiomatis loco habetur, nihil volitum nisi cognitum. Tum quia id ordo naturæ postulat, nam ea intentione da-

tur intellectus ab Auctore naturæ, ut illuminet voluntatem, nec esse ratio, cur ex non movente se, ad hoc objectum, transeat ad se movens ad hoc objectum, si non sit sufficiens mutatio, & hæc non apparet quod alia possit esse, quam propositio objecti: Tum quia experimur nunquam nos velle aliquid, quod non cognoscimus, quis enim vult illud pomum, quod crevit hodie in horto Indico, de quo nullam cognitionem habet, & sicut quia experimur nunquam frigefacere calorem, inferimus, non posse connaturaliter illum nisi calefacere, ita quia nunquam experimur voluntatem ferri in incognitum, bene inferemus id non posse fieri connaturaliter.

ASSERO 2dò. *Non adferri ullam positivam contradictionem, quod non possit voluntas ferri in incognitum.* Conantur eam adferre Vafq. & Amicus Tom. 3. disp. 5. Sat. 1. Ariaga hic, & recentior Suarez. in Phys. tr. 2. disp. 8. sect. 4. Affirmativam autem sententiam nempe quod possit ferri in incognitum docent Conimbricenses Grando & Oviedo. Examinandæ sunt implicantiæ, harum enim solutio, est Ratio asserti.

Implicantia recensentur.

IMPLICANTIA I. Est, quam adfert recentior Suarez. Voluntas est potentia cæca. Ergo non potest tendere in incognitum, aliàs se exponeret periculo amplectendi bonum, pro malo.

RESPONDETUR. Consequens esse verum, quod voluntas non possit tendere in incognitum naturaliter loquendo, licet possit divinitus. Rursus non apparet implicantiæ, cur non possit voluntas se exponere periculo errandi. Denique posset aliunde huic periculo occurrere, determinante scilicet Deo, ut bonum quamvis incognitum, amet, oderitque malum, quamvis incognitum.

IMPLICANTIA II. Est, quam adfert Amicus & supponit imprimis auctoritatem Aristotelis ex 3. de Anima textu 54. Ubi docet appetibile non movere appetitum, nisi ut intellectum & imaginatum, quod alii exprimunt: Objectum voluntatis esse bonum apparens, quam etiam doctrinam supponit Augustinus. 10. de Trin. c. 1. quo supposito sic format implicantiæ. Proprius modus operandi potentia appetitiva, est, ut seipsam ad objectum moveat, ab ipso objecto mota vitaliter, sed hæc motio non potest fieri etiam divinitus, nisi media cognitione, eo quod nullum objectum moveat vitaliter potentiam, nisi sit intra ipsum appetentem expressum. Ergo etiam divinitus non potest ferri voluntas nisi in incognitum. Major probatur, quia per hoc essentialiter appetitus vitalis discriminatur à naturali, quod vitalis non se moveat, nisi motus & illectus ab objecto, naturalis verò moveatur, etiam non motus ab objecto.

RESPON-